

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
EVANGELICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Biblické pojetí cesty Abrahama a Jákoba

Bakalářská práce

Kristýna Blažková

Katedra teologie a filosofie

Dr. Ing. Ladislav Heryán Th.D.

Pastorační a sociální práce:

6141R030

Praha 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto písemnou bakalářskou práci s názvem Biblické pojetí cesty Abrahama a Jákoba, napsala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna veřejnosti ke studijním účelům.

V Praze, dne 7.6. 2018

Kristýna Blažková

Podpis .....

Bibliografická citace

BLAŽKOVÁ, Kristýna. Biblické pojetí cesty Abrahama a Jákoba. Praha, 2018. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Vedoucí práce Dr. Ing. Ladislav Heryán Th.D.

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá motivem cesty, konkrétně biblické cesty Abrahama a Jákoba. Nejde pouze o místa, kudy jejich cesta vede, ale hlavně o zkušenosti, prožitky, vztahy, které je formují a jejich život utvářejí. Cílem práce je odhalit vývoj vztahu k Bohu během životní cesty. Práce popisuje progres v prohlubování víry během životních zkoušek, zaváhání během plnění Hospodinových výzev i potvrzení věrnosti jedinému Bohu. Součástí této práce je aktualizace starodávných příběhů. Porovnává cesty biblických patriarchů s životními cestami osobností novodobých dějin.

Klíčová slova: Bible, cesta, Abraham, Jákob, Hospodin, Starý zákon, víra, smysl

Abstract

This bachelor thesis deals with the motive of journey, specifically with biblical journeys of Abraham and Jacob. It tells not only of the places, where their journeys lead, but mainly of the unique practice, experiences and relationships, which form these prophets and shape up their lives. The goal of the thesis is to unveil the evolution process of their relationship to God during their life journeys. The work describes the progress in deepening of faith within the life tests, hesitation within fulfillment of the Lord's challenges, same as the confirmation of the fidelity and allegiance to the one and only God. Part of this thesis consists of update of two ancient stories. It compares the life journeys of the biblical patriarchs with the life journeys of the modern history personalities.

Keywords: Bible, Journey, Abraham, Jacob, The Lord, Old Testament, faith, meaning

Poděkování

Mé poděkování patří v první řadě vedoucímu práce, panu Dr. Ing. Ladislavu Heryánovi, Th.D za laskavý přístup při vedení práce. Také děkuji svým rodičům, protože mnohé rozhovory s nimi mne motivovaly a poháněly. Nakonec děkuji Kateřině Šmídové a Martinu Bílkovi za cenné rady.

Obsah	
Úvod	6
1. Cesta Abrahama	8
1.1. Motivace k cestě.....	8
1.1.1. Zaslíbení	9
1.2. Abraham na cestách	10
1.2.1. Rozchod s Lotem.....	11
1.2.2. Obnovení smlouvy.....	13
1.2.3. Abraham přímluvce	15
1.2.4. Abrahamovo Zaváhání	16
1.2.5. Naplnění smlouvy.....	17
1.3. Abrahamova nejtěžší zkouška.....	18
1.4. Aktualizace.....	21
1.4.1. Výzva k cestě nejisté	22
1.4.2. Odloučení	23
1.4.3. Franklovo zaváhání	23
1.4.4. Smysl	24
2. Cesta Jákoba	26
2.1. Motivace k cestě.....	26
2.1.1. Lest jako cesta k požehnání	27
2.2. Jákob na cestách.....	28
2.2.1. Jákob u Lábana	30
2.2.2. Soupeření Jákobových žen	31
2.2.3. Příprava na cestu domů	32
2.2.4. Poslední střet s Lábanem	33
2.3. Zápas s Bohem	34
2.4. Setkání s Ezauem	35
2.5. Aktualizace.....	37
2.5.1. Motivace pro cestu kněžství	38
2.5.2. Obejití kolegy pro úspěch mise kaplana.....	38
2.5.3. Tomáš na cestách.....	39
2.5.4. Boj o zachování víry.....	40
Závěr	42
Použitá Literatura:	44

Úvod

Ve své bakalářské práci se budu zabývat motivem cesty. Lidé cestovali od nepaměti. K cestám je motivovaly různé cíle a pohnutky. Hledání domova, hledání partnera, útěk před nepohodlím nebo nebezpečím, hledání ochrany, nebo hledání nových zkušeností a vědomostí. Téma cesty je zásadní v každém lidském životě a v každé době. Proto jsem ho zvolila pro svoji bakalářskou práci. Cesta je také symbolem pohybu, učení i zkoumáním vlastních hranic a dovedností. Není náhodou, že řada organizací a nadací má ve svém názvu slovo cesta. (Cesta domů, Na dobrých cestách, Via Bona, Cesta ke vzdělání...) Slovem cesta dávají najevo, že jsou v pohybu, jsou otevřeny novým věcem a přijímají výzvy aktuálních situací.

Pro svoji práci jsem vybrala cestu dvou biblických osobností, patriarchů Izraelského národa, Abrahama a Jákoba, pro které je cesta a putování příznačná. Ne náhodou se o biblických postavách říká, že jsou to lidé cesty. Nejde pouze o přesun z místa na místo, ale také o zkušenosti, prožitky, vztahy, které je formují a jejich život utvářejí. Jsou to cesty spojené s vírou a se vztahem k Bohu. Byly a stále jsou inspirací pro mnohé poutníky až do dnešní doby. K patriarchům starého zákona chci přiřadit postavy novodobých dějin. Vidím v tom formu aktualizace starodávných příběhů, tedy propojení minulosti se současností. Lidé v dávných dobách řešili podobné problémy jako moderní člověk.

Cílem mé práce je odhalit vývoj vztahu k Bohu během životní cesty. Nalézt a popsat klíčové momenty, které na cestě životem prohloubují vztah k Bohu, mění lidské charaktery i celoživotní zaměření. V biblických příbězích budu vyhledávat důležité momenty ve vývoji postav od momentu povolání na cestu, přes obtíže cesty až k tomu, jak události prožité na cestě ovlivnily vztah protagonistů k Bohu. Tyto důležité momenty na cestě patriarchů budu porovnávat s životními událostmi významných postav novodobých dějin.

V první části se budu zabývat příběhem patriarchy Abrahama. Od Božího povolání na cestu přes úskalí a zaváhání během ní až po doputování do zaslíbené země, kterou Hospodin zaslíbil Abrahamovi a jeho potomkům. Ve druhé polovině první části

budu porovnávat příběh Abrahamův s příběhem zakladatele třetího směru vídeňské psychoterapie Viktora Emila Frankla.

Druhá část bude patřit dalšímu patriarchovi, Jákobovi a jeho složitému zápasu s vlastním vyvolením. V poslední části této práce se budu věnovat příběhu současníka Tomáše Holuba a jeho neobyčejné životní a duchovní cestě. Některé závažné momenty jeho života porovnáám s momenty ze života patriarchy Jákoba.

Srovnání biblických postav se současnými osobnostmi nemůže být nikdy stoprocentní. Každý životní příběh je individuální. Stejně tak, jako nemůžeme plně pochopit cizí bolest, nemůžeme ani proniknout do pocitů a prožitků jiných lidí. Proto je jejich srovnávání založeno spíše na styčných momentech v příbězích, nelze využít měřitelná fakta. Dalším faktorem, limitujícím moji práci jsou nesrovnatelné historické souvislosti. Uvědomuji si, že je obtížné porovnávat motivace k činům v různých dobách. Přesto si myslím, že toto porovnání může přispět k oživení zájmu jak o starozákonní osobnosti, tak o osobnosti novodobé. Navzdory tomu, že se nacházíme ve velmi odlišné době, můžeme se zaměřit na podobnost problémů, pohnutek a mezilidských vztahů člověka tehdy a člověka v dnešní době. Rozhodně je z čeho se poučit i pro život v dnešní době.

Biblické zápasy se odehrávají v kulisách své doby. Nicméně lidé jednají podobným způsobem v různých dobách. Určité vzorce v lidském jednání se stále opakují, jen dobové pozadí se mění. Zajímavé je sledovat u aktérů jak biblických, tak současných jejich reakce na zátěž, na nebezpečí i ohrožení. Je zajímavé sledovat jejich způsob prožívání víry a z toho vyplývající postoje.

Silným momentem je také pozorování osobnosti a jejich reakcí během cesty životem. Vnímat životní zrání osobnosti uprostřed nástrah, utváření nových postojů, zrání vztahu k sobě i k Bohu. K aktualizaci starodávných příběhů jsem přistoupila proto, abych poukázala na skutečnost, že historické i současné osobnosti mají podobný (nikoliv totožný) typ reakcí. Lidské povahy jsou si po staletí podobné. Při zachování víry a vztahu k Bohu bylo možné v historii a je možné i dnes dozrát k prohloubení smysluplnosti vlastního bytí.

Putování a nebezpečí začínají až když člověk přijme výzvu od Boha a pustí se na zaslíbenou cestu.

1. Cesta Abrahama

První kapitola bude zaměřena na Abrahamovu cestu od chvíle, kdy jej Hospodin vyzval k zásadní změně dosavadního způsobu života. Blíže se seznámíme s důvody, které Abrahama k cestě motivovaly. Projdeme nesnadnými situacemi v průběhu této cesty. Zaměříme se na vývoj vztahu s manželkou Sárou a synovcem Lotem. Především se ale budeme věnovat postupnému prohloubení důvěry k jedinému Bohu.

„I řekl Hospodin Abramovi: „Odejdi ze své země, ze svého rodiště a z domu svého otce do země, kterou ti ukážu. Učiním tě velkým národem, požehnám tě, velké učiním tvé jméno. Staň se požehnáním! Požehnám těm, kdo žehnají tobě, prokleji ty, kdo ti zlořečí. V tobě dojdou požehnání veškeré čeledi země.“ A Abram se vydal na cestu, jak mu Hospodin přikázal. Šel s ním také Lot. Abramovi bylo sedmdesát pět let, když odešel z Cháranu. Vzal svou ženu Sáraj a Lota, syna svého bratra, se vším jměním, jehož nabyli, i duše, které získali v Cháranu. Vyšli a ubírali se do země kenaanské a přišli tam. Abram prošel zemí až k místu Šekemu, až k božišti Móre; tehdy v té zemi byli Kenaanci. I ukázal se Abramovi Hospodin a řekl: „Tuto zemi dám tvému potomstvu.“ Proto tam Abram vybudoval oltář Hospodinu, který se mu ukázal“¹

1.1. Motivace k cestě

Důvodem, proč se Abram vydal na cestu, bylo boží povolání. Slovo Hospodina je mocné a člověka dokáže změnit, pokud mu naslouchá. Abram se musí rozhodnout, zda opustí dům svého otce, všechny své známé, tradice i pozemky. Také své dosavadní náboženství. Hospodin ho vyzývá, aby změnil celý svůj dosavadní život a následoval jej do neznáma.

Abramovi bylo sedmdesát pět let a v tomto věku měl změnit vše, co dosud tvořilo jeho život. Do té doby žil se svým otcem a jeho rodinou v Cháranu a toto místo má nyní opustit na přímé Boží oslovení. V Novém zákoně se v podobné situaci ocitli učedníci, když je Ježíš povolal od jejich práce a rodiny, aby jej následovali. Jde o změnu směru, smyslu a cíle života. Hospodin uzavřel s Abramem smlouvu. Dá mu potomstvo, učiní

---

¹ Gn 12, 1-7

ho velkým národem, když odejde ze země svých otců a jejich náboženství. Zaslíbil, že jeho cestu bude provázet svým požehnáním.

Abram v první zkoušce důvěry obstál a jako Bohem vyvolený bez váhání vyšel. Hospodinovi dal absolutní důvěru. „*Víra zavádí věřícího člověka na cesty nejisté, nebezpečné. Ani jistotu cíle víra nedává. A přece právě na této cestě bezpečí a jistota jsou, i cíl je tu dán. Jistotou i cílem je Bůh sám. A Abraham opouští jistoty lidské, aby šel právě za tou jistotou, kterou je Bůh.*“²

1.1.1. Zaslíbení

Vyzvání Abrama na cestu je podle názoru M. Heryána, uvedeného v knize V. Žáka, nepochybným příkazem, který je naprosto přímý a jednoznačný. Dostatečně silný na to, aby člověk opustil své kořeny. Tedy původní kulturu, víru, rodnou zem i své blízké, vlastně vše, z čeho vzešel jeho život. I další generace si připomínaly tento rozkaz, který naprosto změnil dosavadní směr a náplň života.³

Jiný názor má bratr John z Taize, který říká, že zde nejde o direktivní rozkaz. Hospodin vyzývá Abrama k cestě „*(...) ne nějakým příkazem, ale tím, že mu dá příslib, příslib rozměrů širokých jako sám svět.*“⁴ Už jeho otec před ním putoval, ale jeho cesty neměly jasný cíl. Hospodin Abrama vyzývá k cestě do nové země, kde obdrží jeho požehnání a slibuje, že ho bude vždy provázet. Slibuje nekonečné rozšíření jeho obzorů. Nedává mu v tuto chvíli konkrétní místo. Jistota, kterou Abram získává je v příslibu a požehnání.

Ať už je motivací k vyjití rozkaz, nebo příslib, Abram bez zaváhání věří radostnému sdělení, že v něm dojdou požehnání všechny čeledě země. Abram se vydává na cestu následování „Poutníka Boha“. Bůh se setkává s lidmi tak, že jim nabídne život podobný tomu svému. Život na cestě. Víra znamená „chodit s Bohem“. Abram se s Hospodínem vydává na cestu do neznáma.⁵

---

² ŽÁK, Vladislav A. Na počátku: výklad knihy Genesis. Praha: Evangelické nakladatelství, 1990, Str 125

³ Podle: ŠOUREK, Miloš. Hovory s biblií: za poznáním knihy knih a jejího významu. Praha: Evangelické nakladatelství, 1991. ISBN 80-7017-348-3, Str. 50

⁴ JOHN DE TAIZÉ. Poutník Bůh: starozákonní putování. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2013. Spiritualita (Centrum pro studium demokracie a kultury). ISBN 978-80-7325-302-8, str. 20

⁵ Podle: John de Taizé, str. 20-23

„Bere s sebou svou ženu Sáráj a vynáší z modlářské země všechno bohatství. Pod výrazem nabyté jmění můžeme vidět mrtvý inventář a dobytek, brav, skot, velbloudy. Pod pojmem duše vidí midráš i někteří protestanští vykladači proselyty, získané pro víru, byť to byli jen otroci (sr Gn 15, 2 24, 12). Tím, že Abram bere toto všechno s sebou, je dovršeno naprosté odloučení od země, rodiny a svatyně.“⁶

Abram tedy vyšel se svou rodinou z Cháranu na jih. Vzhledem k velikosti karavany putovali pomalu. Když přišli do Kenaanu, Bůh mu zopakoval své zaslíbení, že tuto zemi věnuje jeho potomkům. To bylo zarážející, Abramovi bylo už sedmdesát pět let a žádné potomky neměl. Stále však naprosto důvěřoval Hospodinovu slovu a postavil oltář, kde Hospodinu obětoval. Oltářů po cestě Kenaanem postavil víc a tím Kenaancům, dosavadním obyvatelům země, ukazoval, že tato země patří Hospodinu, a ne jejich baalům.

„Abram nezůstává na jednom místě, ale putuje v rámci Kenaanské země z místa na místo. Může to připomínat proces, kterým člověk prochází, když se rozhodl vydat na novou cestu, do nových ještě neprozkoumaných míst vlastního života. Nejedná se o ustrnutí na místě, ale o putování v doprovodu Hospodina.“⁷

1.2. Abraham na cestách

Abram se naprosto osvědčil, bez zaváhání se vydal na cestu, k níž jej Hospodin vyzval. Jeví se zatím jako stoprocentně věřící, vzor pro všechny malověrné. vzdal se všeho komfortu a vydal se do neznáma. Ovšem ani takto charakterní osobnost není neomylná. Na cestě, kterou mu Bůh určil, kdy se od začátku zdál být cele odevzdaný do Jeho rukou i on dostal strach. Abramovo zaváhání nastalo, když kvůli hladu sestoupil do Egypta. Pro krásu své ženy se obával, že jej zabijí a ji si vezmou. Pod náparem strachu představil Saraj jako svoji sestru. Když se zvěsti o její kráse donesly k faraonovi, zatoužil po ní, vzal si ji k sobě a Abrama hmotně zajistil. Bůh za to na faraona seslal rány. Abram se zachoval jako ten, kdo se nedovede plně spolehnout na Boží ochranu a snaží se sám hledat cestu k sebezajištění.

---

⁶ Starý zákon: překlad s výkladem. 2. vyd. Praha: Kalich, 1978. Str 90

⁷ MILFAIT, René. Teologická etika v kontextu sociální a pastorační práce. Ve Středoklukách: Zdeněk Susa, 2012. ISBN 978-80-86057-78-1, str. 105

V tomto Abramově počínání je patrný strach. Strach je vlastně nedostatkem důvěry Bohu. Hospodin přesto stojí při něm a postihne ranami faraona. Ten Abrama a Saraj vyhostil s veškerým jejich majetkem. Abramova cesta víry byla stále předmětem osobního vnitřního boje. Pochopil, že se vyplácí důvěřovat Hospodinu a nehledat vlastní kompromisní řešení. Boží cesty bývají jiné než lidské plány. Abram se pokoušel oklamat Egyptany, kteří si měli myslet, že Sára není jeho žena, ale jeho sestra. Přitom je potřeba zmínit, že Abramův plán nebyl zcela založen na klamu. Sára ve skutečnosti byla jeho nevlastní sestrou.⁸

V Egyptě se Abram poprvé dostal do nesnází a zaváhal. Hospodin mu v této pohanské zemi ukázal, že je mocnější než egyptská božstva a jeho moc je neomezená.

„My tu smíme vidět seménko radostné víry, že Hospodin v pravý čas zasahuje navzdory lidskému selhání a násilí. Proto je tento motiv ve SZ ještě dvakrát (Gn 20 a 26), třebaže v jiném zarámování, aby bylo naprosto zřejmé, že i mocnáři tohoto světa jsou pod rozkazem Hospodinovým, takže hrstečka vyvolených může žít beze strachu a v jistotě zaslíbení, které nebude ničím a nikým zmařeno, ani jejich nedověrou. Hospodin bdí a dbá, aby se jeho zaslíbení naplnilo.“⁹

Bůh se neodvrací od svých vyvolených i přes jejich selhání. Potvrzuje tak, že jeho zaslíbení jsou hodna absolutní důvěry.

1.2.1. Rozchod s Lotem

Po egyptské zkušenosti se Abram s veškerým majetkem vrací k oltáři, který postavil mezi Bét-elem a Ajem. Stále jej doprovází jeho synovec Lot. Hospodin jim oběma žehná, jejich majetek se rozrostl. Stáda Abramova se již nemohla uživit společně na jednom místě se stády Lota. Museli se rozejít. Abram byl moudrý a spravedlivý, věřil že je mu země zaslíbena a díky tomu nebude nikde strádat. Proto dal Lotovi vybrat, na kterou stranu se vydá. Lot si vybral místo, které vypadalo přívětivě. V okolí Jordánu, byl dostatek vláhy i zeleně, podobně jako v Egyptě. Lota přitahovala vidina krásné a úrodné krajiny. Vydal se cestou blahobytu.

---

⁸ Podle: OZUOME, Ike & Queen. The Biblical Aspect of Abraham's Life. Xlibris Corporation, 2013. ISBN 9781479786282. str 307-8

⁹ Starý zákon: překlad s výkladem, Sv1, Str.93

„Lotovi i těm, kteří nedovedou jít cestou požehnaného Hospodina, jeví se Egypt jako ráj a zároveň je láká a svádí, aby rozrušili bratskou pospolitost. Zajištěnost po způsobu egyptském byla v očích Lotových důležitější, než úsudek o lidech těch měst. Byli velice hříšní a zlí před Hospodinem“¹⁰

Lot zvolil cestu pohodlí bez ohledu na mezilidské vztahy obyvatel onoho místa a z toho plynoucí nebezpečí. Kraj, který si vybral působil přívětivě a úrodně. Viditelné hmotné zajištění jej okouzlo na tolik, že si ničeho jiného nevšiml.

Abram se vydal na druhou stranu do hornaté krajiny, která tolik přívětivě nevypadala. Už byl poučen a svěřil se Bohu přes zdánlivě nepohodlí. Hospodin v tuto chvíli obnovil své zaslíbení, že Abramovi dá tuto zemi za dědictví. Poručil, aby ji prošel všemi směry, poznal ji a vyhlásil že tato zem patří Hospodinu. Abram se usadil v Chebrónu a postavil zde další oltář pro Hospodina na znamení důvěry a díky, že vede jeho cesty.

Lotovi se brzy jeho volba nevyplatila. Sodomský král se svým lidem včetně Lota byl zajat. Lot se stal zajatcem útočnicků i se svým majetkem. Když se to Abram dozvěděl, vytáhl se svými muži. Útočníky pobil a sodomské zachránil. Po vítězné bitvě se Abram setkává s Malkisedekem, králem spravedlnosti, který Abramovi požehnal ve jménu Boha nejvyššího (El-Eljón). Abram mu věnoval desátek ze svého majetku. Poté král Sodomy nabídl Abramovi podíl z vyhrané kořisti. Abram za sebe odmítl, čímž potvrdil sílu své víry. Za to, co měl, chtěl vděčit pouze Hospodinu. Svým spojencům ale rozdělení kořisti nezakazoval. Lot si sám zavinil svoji nouzi. Přesto mu Abraham svoji pomoc neodepřel a bez váhání se za ním vydal se svými muži.

---

¹⁰ Starý zákon: překlad s výkladem, Sv1, Str.95- 96

1.2.2. Obnovení smlouvy

Abram žil v zaslíbené zemi, ale stále nedocházelo k naplnění Božího zaslíbení o narození potomka. V dalším vidění jej Hospodin ujistil o své přízni a trvání smlouvy. Abram byl netrpělivý, nedovedl si představit, kdo bude jeho dědicem.

„Po těchto událostech se stalo k Abramovi ve vidění slovo Hospodinovo: ‚Nic se neboj, Abrame, já jsem tvůj štít, tvá přehojná odměna.‘ Abram však řekl: ‚Panovníku Hospodine, co mi chceš dát? Jsem stále bezdětný. Nárok na můj dům bude mít damašský Eliezer.‘“¹¹

Abram byl bezradný. Připomněl Hospodinu jeho slib. Být bezdětný je jako být Bohem zavržený. Teprve potomek mužského rodu dává životu smysl. Abram se nechce spokojit jen se sliby. Chtěl by nějaký důkaz nebo znamení. Dostává se mu ujištění, o splnění všech zaslíbení, které je zpečetěno smlouvou.

Také Sáráj si uvědomovala, že Abramovi už ve svém věku nemůže porodit potomka. Ve své malověrnosti poradila Abramovi, aby vstoupil k její služebnici Hagar, která jim dá syna. Žena pokouší muže a on pokušení podléhá přes Hospodinovo zaslíbení. A Hagar opravdu otěhotněla. Začala se však nad svou paní povyšovat, protože ona čeká dítě jejího muže, zatímco paní je neplodná. Sáráj ji začala ponižovat, a tak se Hagar rozhodla pro útěk. Na cestě jí vyhledal Hospodin a poslal ji zpět se slibem, že z jejího syna vznikne veliký národ. Má mu dát jméno Izmael, to je slyší Bůh, neboť Hospodin vyslyšel Hagarin nárek. Ona je otrokyně, ale její syn bude svobodný. Sáráj byla přesvědčena, že Hagar vlastní, takže dítě bude její. Bůh však rozhodl jinak. Ponechal dítě Hagarě a Sáráj zůstane bezdětná. Svou netrpělivostí si tak Sáráj přivodila ponížení od Hagar.

„Překonávání závisti a žárlivosti může pomoci posilování vědomí vlastní bezpodmínečné hodnoty či důstojnosti. Někdo jako Sáráj si může pomoci opory a podpory okolí uvědomit, že láska Abrama k ní měla dosud smysl bez ohledu na to, zda měli děti. Abram ji přece nechtěl opustit. Láska přece není láskou či užitečnou láskou jen tehdy, když plodí děti.“¹²

---

¹¹ Gn 15, 1-2

¹² Milfait, str. 247

Když bylo Abramovi devadesát devět let, ukázal se mu Hospodin znovu, aby s ním obnovil smlouvu. Zavazuje se v ní, že splní vše, co dříve zaslíbil. Potvrzením smlouvy je změna jména.

„Já jsem! A to je má smlouva s tebou: Budeš praotcem mnoha věhlasných národů. Nebudeš se již dál nazývat Abram; tvé jméno bude Abraham. Za otce mnoha věhlasných národů jsem tě určil.“¹³

R. de Vaux v knize V. Žáka¹⁴ uvádí, že v případě změny jména Abram na Abraham jde pouze o rozšíření. To znamená že význam „má dobrý původ“, „je velký, co se týče otce“ se nemění a nemá nic společného s bohy.

Teologický význam změny jména je však jiný. Část jména *ram* (*ab – ram*) odkazovalo na pohanský původ, protože je spojováno s označením Baalovým. Abram = můj otec je Ram tj. Baal. Ve změněném jméně Abraham už se neodkazuje k jinému božstvu. *Ab – raham = otec – mnohých*. Hospodin sám interpretuje změnu jména: „(...) určil jsem Tě za otce hlučícího davu pronárodů.“¹⁵

Hospodin tak předem ohlašuje, že Abrahama tak „rozplodí“, že z něho vzejdou mnohé pronárody ba i králové. Až do této chvíle odkazovalo jméno k pohanským božstvům. Nyní se budou mnohé národy obracet k Abrahamovi jako ke svému praotci. Abraham se stává prostředníkem Božím, skrze nějž mnozí dojdou k jedinému Bohu.¹⁶

Zásadní součástí a potvrzením smlouvy je obřízka. Každý muž z lidu zaslíbeného jedinému Bohu bude obřezán a tím bude mít na těle viditelné znamení, že patří Hospodinu.

„Obřízka ztělesňuje sliby smlouvy a vyzývá k životu, který poslušně plní její ustanovení. Krev prolitá při obřízce nevyjadřuje trpké úseky cesty, jimiž člověk musí projít v rámci sebeposvěcování, ale vzácný Boží nárok na ty, které si povolává a označuje znamením své smlouvy“¹⁷

---

¹³ Gn 17, 4-5

¹⁴ Podle: Žák, str. 152

¹⁵ Tamtéž, str. 153

¹⁶ V souvislosti se změnou jména Abrahama, dochází ke změně jména také jeho ženy. (Saraj – Sára). Starý zákon: překlad s výkladem, Sv1, Str. 112

¹⁷ DOUGLAS, J. D., ed. Nový biblický slovník. Přeložil Alena KOŽELUHOVÁ. Praha: Návrat domů, 1996. ISBN 80-85495-65-1. Str. 690

Původ obřizky je však mnohem starší. U pohanů souvisel se zvyky kultu, kdy byli obřezáváni dospívající chlapci. U Izraelců to byly děti. Poté, co se Abraham prokázal jako spravedlivý otec věřících, obřizka byla zpečetěním nové smlouvy, potvrzením víry a odlišností od pohanů.¹⁸ Podle M. Husára¹⁹ obřizka přitom není tak jednoznačně viditelné znamení, je na místě, které je skryté. Je to ovšem trvalá změna a tato trvalost připomíná nezrušitelnost smlouvy s Bohem. Přesto, že to pro dospělého obzvláště v té době byl velmi nepříjemný a nebezpečný zákrok, Abraham se mu nijak nebránil. Tím ukázal, že si Hospodina váží víc než svého těla, že i své tělo Hospodinu odevzdává. Bůh si jeho věrnost znovu otestoval a Abraham obstál. Vyplývá z toho i svěření vlastní plodivé síly do rukou Božích.

Abrahamovi a Sáře poté Hospodin slíbil syna. Bylo mu téměř sto let a jeho ženě devadesát. Sára se následně zasmála, když tři proroci sdělili, že bude mít potomka ve věku, kdy její biologický cyklus dávno skončil. Sářino pousmání je jí později vyčítáno jako nedostatek důvěry Hospodinovu zaslíbení.

1.2.3. Abraham přimluve

Hospodin znovu promluvil k Abrahamovi a sdělil mu svůj plán, zničit Sodomu plnou hříchu. Abraham se přimlouval za její obyvatele. V Sodomě bydlel také jeho synovec Lot. Opakovaně prosí Hospodina, aby se smiloval. Doslova smlouvá s Bohem. Přece mezi nimi musí být alespoň padesát – čtyřicet pět – čtyřicet – třicet – dvacet – deset spravedlivých, pro něž by mohlo být město ušetřeno. Šestkrát předstupuje Abraham před Hospodina s prosbou. Vystupuje pokorně, přesto opakování prosby je takřka troufalé. Cítíme z toho obrovskou lásku ke svému příbuznému, ochotu za něj bojovat nejen fyzicky, ale i duchovně.

„Navzdory své absolutní víře v Boha, v jeho spravedlnost i v jeho dobrotu nezaváhá Abraham ani na okamžik a zpochybní vše, aby zachránil dvě odsouzená města: Jak

---

¹⁸ Podle: NOVOTNÝ, Adolf. Biblický slovník. 2., zcela přeprac. a rozšíř. vyd. Praha: Kalich, 1956, Str. 530

¹⁹ HUSÁR, Martin. Proč Bůh přikázal Abrahamovi obřizku? [online]. 07.04.2012 [cit. 2018-05-19]. Dostupné z: <https://www.bjbjablonec.cz/news/proc-buh-prikazal-abrahamovi-obrizku/>

*můžeš, spravedlivý Bože, pravdivý Bože, milosrdný Bože, dopustit nespravedlnost? Je první, kdo se něco takového odvažuje říci. A Bůh jej poslouchá a odpovídá mu.*²⁰

Bůh však nenalezl ani čtyři spravedlivé a Sodomu odsoudil k zániku. Pro Abrahamovu věrnost, přímluvu a neodbytnost, ale ze Sodomy zachránil Lota a jeho nejbližší.

1.2.4. Abrahamovo Zaváhání

Jak je zmíněno na začátku kapitoly, jednou z Abrahamových největších slabostí a morálních selhání bylo dvojí zalhání o identitě jeho manželky Sára. Poprvé v Egyptě, kde sám sebe znectil před místními lidmi. Byl nejistý, jestli ho Bůh vždy zachrání. Nyní se znovu vydal na cestu a usadil se v Geraru. Zde se zopakovalo jeho první zaváhání.

„Tento plán měl očividně velmi vážnou vadu; dával naději zainteresovaným cizím mužům, že Sára je k dispozici pro manželství. Žádost na svou ženu, aby ho následovala v klamu, který mohl vyústit v obětování její cti, byla jasným důkazem slabosti v Abrahamově charakteru. Ve skutečnosti to bylo selhání vedení a morálky, protože hledal způsob, jak přežít. To znamená, snažil se zachránit ‚svůj krk‘ s rizikem, že vydá svou ženu napospas zájmu cizích mužů. Jaké to selhání víry od muže, který započal svou cestu s božím vedením a silou!“²¹ (Překlad vlastní)²²

Podle Ozuoma Abraham jasně selhal ve víře. Žák²³ to vidí jinak. Zatím co do Egypta je zahnal hlad a za „vydání“ Sára Faraonovi byl Abraham dobře zajištěn, v Geraru ji vydával za svou sestru pouze ze strachu. Na tomto místě Hospodina nikdo nerespektoval, a tak se Abraham bál, že ho zabijí. Vinen ovšem nebyl, protože ji Abímelkovi nevnutil. Ten si ji vzal jen ze své vůle.

Tentokrát si pro ni poslal panovník Abímelek přímo a vzal si ji. Jako by si panovník mohl dovolit cokoliv se mu zlíbí! V noci ho Bůh varoval: zemře, pokud si ji vezme,

---

²⁰ WIESEL, Elie. Bible: postavy a příběhy. Praha: Sefer, 1994. Judaika. ISBN 80-85924-01-3, str. 50

²¹ Ozuome, str 307-8

²² „This plan, obviously, had a very serious flaw; it gave interested men the idea that Sarah was available for marriage. Asking his wife to join him in a deception which could result in a sacrifice of her honor was clearly an indication of a weakness in Abraham's character. In fact, it was a leadership and moral failure because he was seeking to survive (that is, to save his own neck) at the risk or expense of his wife. What a failure of faith by a man who started his journey on divine guidance and strength!“

²³ Podle: Žák Str. 177

vždyť je tato žena provdaná! Navíc uzavřel lůno ženám v jeho zemi, aby stejně jako Sára nemohly rodit. Abímelek se jí ani nedotkl a tím zachránil sebe i svůj lid před božím hněvem. Druhý den si Abrahama zavolal a ptal se, proč tvrdil, že je Sára jeho sestra a seslal tím na něj boží hněv? Abraham řekl že Sára je dcerou jeho otce (ne matky) a tedy je opravdu jeho sestra. Abímelek se s tímto vysvětlením musel spokojit, potřeboval jeho přimluvy za odpuštění. Sáru Abrahamovi navrátil a pravděpodobně na usmířenou mu dal i brav a skot. Bůh se ukázal v této pohanské zemi a panovníka vyzkoušel a pokořil, aby si uvědomil, že není všemocný a nemůže se Bohu rovnat. Přesto že jednal ze strachu, přinesl Abraham mezi pohany Boží slovo. Přes své zaváhání pozdější modlitbou potvrdil svou víru a Hospodin Abímeleka i jeho ženy na Abrahamovu přimluvu uzdravil.²⁴

1.2.5. Naplnění smlouvy

„Hospodin navštívil Sáru, jak řekl, a splnil jí, co slíbil. Sára otěhotněla a Abrahamovi, ačkoli byl stár, porodila syna v čase, který mu Bůh předpověděl. Abraham dal svému narozenému synu, kterého mu Sára porodila, jméno Izák. Když mu bylo osm dní, Abraham svého syna Izáka obřezal, jak mu Bůh přikázal. Abrahamovi bylo sto let, když se mu syn Izák narodil. Tu Sára řekla: ‚Bůh mi dopřál, že se mohu smát. Se mnou ať se směje každý, kdo o tom uslyší.‘ A dodala: ‚Kdo by byl Abrahamovi řekl, že Sára bude kojit syny? A přece jsem mu porodila syna, ačkoli je stár.‘ Dítě rostlo a bylo odstaveno. V den, kdy Izáka odstavili, vystrojil Abraham veliké hody.“²⁵

Hospodin konečně naplnil svůj dávný slib. Ten, na který Abraham i Sára tolik let čekali a už mu přestávali věřit. Zajímavé je, že zde není psáno: Abraham *poznal* Sáru. Hospodin *navštívil* Sáru a ona otěhotněla. Toto dítě nevzniklo zásluhou člověka, ale pouze Boha. Co v lidských silách není, Hospodin dokáže. Sára byla neplodná a Abraham starý. Přesto se jim narodil syn. Bůh opět ukazuje, že je všemohoucí.

„Po pětadvaceti letech, kdy odešel Abraham z Cháran, dočkají se tedy navzdory neplodnosti i Abraham a Sára. Po všech zkouškách, selháních a odbočkách z cesty víry, ale i po všech návratech a věrné naději, narodí se jim syn. Boží zaslíbení se plní, víra

---

²⁴ ŽÁK, str 177

²⁵ Gn 21, 1-8

bude pokračovat dál, Abraham ve svém stáří poznává, že vykročil na správnou cestu, že boží Slovo je pravda. Po osmi dnech syna obřezává, jak je předepsáno, a dává mu jméno Izák, jak předem určeno. Izák, neboli smíšek. Ten, který se směje.“²⁶

Jméno Izák je důležité. Připomíná, že se Sára smála, když jí Bůh přes její stáří slíbil syna. Byl to smích nedůvěry, takto se vysmívá člověk něčemu, co sám nepovažuje za možné. Je to smích nevěry vůči překvapivé boží budoucnosti. Proto smíšek. Pro Sárú ale také toto jméno znamená, že se zbavila prokletí neplodnosti, která byla pro ženu její doby to největší ponížení a smutek. Bůh jí skrze Izáka navrátí důvod k radosti a smíchu. Když bylo dítě odstaveno, Abraham připravil hostinu na oslavu. Toto dítě přineslo radost, smích a naději.

V Izákově příběhu se ale objeví další smích. Izmael, Abrahamův první syn s otrokyní Hagar je zde označen jako posměváček. Sára nemohla dovolit, aby jejího vytouženého syna cokoliv ohrozilo. Požádala proto Abrahama, aby Hagar s jejím synem vyhnal. Sára obvinila Izmaele, že se jejich jedinému synovi posmíval. Přitom to byl původně Sářin nápad, aby její muž měl dítě se služebnou, když sama byla neplodná. Ovšem teď své vytoužené dítě měla a nehodlala jeho dědictví ničím ohrozit. Abraham byl smutný, vždyť i Izmael byl jeho syn. Ale Bůh mu řekl, aby učinil, o co ho Sára žádá a ubezpečil ho, že i z tohoto nemanželského syna učiní veliký národ, protože i Izmael byl syn Abrahamův.

1.3. Abrahamova nejtěžší zkouška

„Po těch událostech chtěl Bůh Abrahama vyzkoušet. Řekl mu: „Abrahame!“ Ten odvětil: „Tu jsem.“ A Bůh řekl: „Vezmi svého jediného syna Izáka, kterého miluješ, odejdi do země Mórija a tam ho obětuj jako oběť zápalnou na jedné hoře, o níž ti povím!“ Za časného jitra osedlal tedy Abraham osla, vzal s sebou dva své služebníky a svého syna Izáka, naštipal dříví k zápalné oběti a vydal se k místu, o němž mu Bůh pověděl.“²⁷

Abraham došel do země, kterou mu Bůh ukázal, cestou plnil jeho příkazy a nyní se konečně dočkal největšího zaslíbení. Zdálo se, že dospěl ke šťastnému konci. Ale Bohu

---

²⁶ HÁJEK, Štěpán. Vyjdi, i vyšel: jedenadvacet kázání na příběh Abrahamův: [Genesis 12-25]. Benešov: EMAN, 2005. Homiletica. ISBN 80-86211-44-4, str. 92

²⁷ Gn 22, 1-3

to nestačilo a rozhodl se ho otestovat znovu. Překvapivé je, že se Abraham nad příkazem obětovat syna nepodivil, ani Boha neprosil o ušetření vytouženého syna. Ten, který kdysi táhl za synovcem do války, přel se za uchování Sodomy, nyní mlčí, a přitom se jedná o jeho jediného syna.

„Abraham měl pochopitelný sklon vztahovat se k Bohu ve shodě s kulturou své doby. Její účastníci ovšem zpravidla vnímali božstvo jako cosi, čemu je třeba přinášet i lidské oběti, též oběti synů a dcer. Abraham v sobě vnímal skutečný Boží hlas, jenž nás zve nezaujímat k ničemu ‚majetnický‘ vztah, odevzdávat a obětovat Bohu vše, i to nejdražší: ‚vezmi svého syna (...) obětuj ho (...)‘, avšak rozuměl této výzvě v doslovném, dobově podmíněném smyslu a ve shodě se svým dosavadním obrazem Boha.“²⁸

Je tedy možné, že nevzdoroval, protože to pro něj nebylo nic nového. Otázkou zůstává, proč Bůh tuto oběť vyžadoval. Podle Wiesela tento nápad vzešel od Satana.

„Satan, zdroj všeho zla, nejvyšší pokušení. Snadná a pohodlná odpověď, obětní beránek. Lstivý hráč, nestydatý lhář. Služebník se špinavýma rukama, na něž dopadají výtky a kletby, určené Hospodinovi. Obětování Izáka? Bůh za nic nemohl; bylo to Satanovo dílo. Bůh si takovou zkoušku nepřál; žádal ji Satan. To on zinscenoval tuto nelidskou hru; pouze on za ni nese odpovědnost. Satan: ideální alibi.“²⁹

Satan se procházel po zemi a navštívil Abrahamovu oslavu. Potom šel Hospodinu nahlásit, že Abraham obdržel vše, po čem toužil a už Boha nebude nepotřebovat. Zapomněl na Hospodina, když oslavoval narození svého syna. Ani nepřinesl oběť. Bůh nesouhlasil a opáčil Satanovi, že Abraham je věrný služebník a udělá cokoli by od něho žádal. Podle Wiesela Satan chtěl důkaz, a tak Hospodina přesvědčil, aby od Abrahama požadoval takovou zkoušku.

Jiné vysvětlení má Hájek. Podle něj nás tento příběh učí, abychom neměli strach zůstat Bohu věrní i v těžkých zkouškách, které přicházejí během životní cesty. Neodvracet od Boha svou tvář i přes to, jak absurdní či tragická se situace zdá být. Ale k tomu patří i naděje, že nás v tom Bůh nenechá.

„Abraham našel odvahu vzít do ruky nůž, aby zničil naději, která byla v Izákovi. Ale zároveň má naději, že Pán Bůh je věrný ve svém milosrdenství a dílo rukou svých

---

²⁸ PEROUTKA, David. Abraháмова vůle k oběti a nové poznání Boha. Katolický týdeník. Praha, 2018, 10 (16), str.10

²⁹ Wiesel, str. 54

*nikdy neopustí. A tak k odvaze být Bohu věrný, k odvaze, kterou máme v sobě objevit a v ní se osvědčit, má člověk mít i naději ve smysl božího počínání, v dobrý konec, v jeho budoucnost.*³⁰

Hospodin nás může vést do těžkých situací. I proti nejbližším, nebo proti sobě samým. Ukazuje nám při tom, že nemáme skládat naději v nikom jiném než v Bohu. Náš život je v jeho rukou.

Abraham Hospodina nezklamal. Ráno vstal, vzal syna a služebníky a beze slova vyšli. Služebníky nechal dole a na horu Mória vystupoval jenom se svým synem. Během cesty Izák znejistěl a zeptal se otce, kde je beránek, kterého jdou obětovat. Abraham odpověděl, že beránka si zvolí Bůh sám. Došli na vrchol. Spolu mlčky stavěli oltář, chystali dřevo a oheň. Za chvíli už Izák mlčky ležel na oltáři. Abraham zdvihl nůž a v tu chvíli zasáhl anděl.

*„A posel řekl: „Nevztahuj na chlapce ruku, nic mu nedělej! Právě teď jsem poznal, že jsi bohobojný, neboť jsi mi neodepřel svého jediného syna.“ Abraham se rozhlédl a vidí, že vzadu je beran, který uvízl svými rohy v houští. Šel tedy, vzal berana a obětoval jej v zápalnou oběť místo svého syna.*³¹

V pohanském světě byly lidské oběti běžné. V židovském pojetí prvorození synové, jako i prvorození samečci z domácích zvířat, náleželi Hospodinu.³² Ještě v době Ježíšově bylo běžné přinášet oběti do chrámu jako výkupné za prvorozeného syna.³³ Tento příběh však také ukazuje, že není Božím přáním, aby pro něj lidé umírali. Hospodin chce, aby pro něj lidé žili. Vyzkoušel Abrahamovu věrnost a ochotu přivést největší oběť. Když Abraham Syna přivedl, Bůh se spokojil se zástupnou obětí, kterou si sám vybral.³⁴ Tímto příběhem definitivně skončily lidské oběti v dějinách božího lidu.

Abraham zkouškou prošel, Bůh si jeho věrnost ověřil. Není krutý jako pohanští bohové a nežádá lidskou oběť. Abrahamovi dal znovu požehnání a příslib velikého národa, který z něj vznikne a bude požehnán.

---

³⁰ HÁJEK, Štěpán. Vyjdi, i vyšel: jedenadvacet kázání na příběh Abrahamův: [Genesis 12-25]. Benešov: EMAN, 2005. Homiletica. ISBN 80-86211-44-4, str. 113 - 114

³¹ Gn 22, 12-13

³² Ex 13, 1-2

³³ Lk 2, 22-24

³⁴ Podle: Šourek, str. 51

Abraham přes různá selhání a slabosti, obsažené v jeho povaze, zůstává Bohu neochvějně věrný a Hospodin vůči němu plní svá zaslíbení. To, co mu přislíbil na počátku jejich smlouvy, zcela naplňuje. Abraham však není ušetřen mnoha nepříjemností a životních zkoušek. Cesta k naplnění Božích slibů je velmi dlouhá a během ní je Abrahamova věrnost těžce prověřována.

1.4. Aktualizace

Pro srovnání s osobností novodobých dějin jsem vybrala V. E. Frankla. Abraham byl prvním zásadním patriarchou židovského lidu a vzorem oddanosti Bohu pro následující nejen židovská pokolení. Frankl a jeho logoterapie se podobně stala nedějí tisícům lidí, kteří se z různých důvodů ocitli v existenciálních krizích. On sám svůj zápas v krizové situaci připodobňuje k Abrahamovu. Když onemocněl a měl blízko k smrti, jeho hnačí silou byla kniha, kterou bytostně chtěl vydat.

„Jaký by to také byl život, myslel jsem si, jehož smysl by stál a padal s tím, zda člověk vydá nebo nevydá knihu? Když Abraham byl hotov obětovat svého syna, své jediné dítě, objevil se beran. Já se musel probíjet k tomu, abych byl hotov obětovat své duchovní dítě – zdá se, že jsem byl teprve potom shledán hodným tuto knihu – totiž ‚Lékařskou péči o duši‘ – přece jednou vydat.“³⁵

Frankla jsem vybrala proto, že jeho logoterapie se nevyjadřuje náboženským jazykem, přesto samotný název tohoto psychoterapeutického směru může odkazovat ke vztahu k Bohu. Žijeme v době, kdy pro mnoho současníků je náboženský jazyk kamenem úrazů a překážkou ve vztahu k Bohu. Přísně vědecký jazyk je sice řadě lidí nesrozumitelný, ovšem silný příběh s vyústěním do žití naplněného prací a smyslem, může mnohé hledající oslovit. To hlavní, co Abrahama a Frankla spojuje, je věrnost rodině, smyslu, Bohu. Proto se budu věnovat porovnání těchto příběhů. Pojd'me se ale na život V. E. Frankla podívat od začátku.

V roce 1905 se narodil v tradiční židovské rodině Viktor Emil Frankl. Jeho postoj k životu a životní cestu formovala niterná zbožnost hluboce věřící matky a otcův

---

³⁵ FRANKL, Viktor Emil. Co v mých knihách není: autobiografie. Přeložil Lea ŠVANCAROVÁ, přeložil Josef ŠVANCARA. Brno: Cesta, 1997. ISBN 80-85319-66-7, str 77

racionální přístup k životu. Rodina mu poskytla dostatečné zázemí k jeho vzdělání a odbornému růstu.

Už na gymnáziu se začal zajímat o psychologii. V té době se setkal s psychoanalýzou Sigmunda Freuda a s Freudem si začal dopisovat. Zájem o psychologii a psychoanalýzu dále vedl jeho kroky na lékařskou fakultu. Vystudoval medicínu a začal se věnovat oboru psychiatrie. V roce 1926 přednášel na Mezinárodním kongresu individuální psychologie.

„Při této přednášce použil Frankl poprvé před akademickou veřejností pojem ‚logoterapie‘ jakožto psychoterapie, která kromě odhalení a léčení psychických konfliktů a zátěží, oslovuje i duchovní dimenzi člověka.“³⁶

1.4.1. Výzva k cestě nejisté

Frankl v lékařském a psychoanalytickém světě vyrůstá v silnou osobnost vědy, zároveň si je dobře vědom duchovního rozměru člověka. Tuto skutečnost dokládá i situace z roku 1941, kdy měl možnost zachránit svůj život odjezdem z nacisty obsazeného Rakouska do USA. V jeho rozhodnutí převážily motivy víry nad motivy vědy.

„Nerozhodně jsem opustil dům, šel jsem se trochu projít a myslel jsem si: není to typická situace, kdy by bylo třeba pokynů shůry? Když jsem přišel domů, padl můj pohled na kousek mramoru, který ležel na stole. ‚Co je to?‘ obrátil jsem se na svého otce. ‚To? Ach, našel jsem to dnes na zbořeništi, kde dříve stála synagoga, která byla vypálena. Mramorový úlomek je kus desek zákona.“³⁷

Zrovna na tomto úlomku byl začátek prikázání: Cti otce svého i matku svou. Bylo to jako Boží povolání. Hospodin Abrahama vyzval k cestě z bezpečí domova tam, kam ho sám povede a Abraham nezaváhal. Vydal se na cestu do neznáma. Podobně Frankl přijal výzvu Božího zákona a rozhodl se zůstat se svou rodinou. Mohl odjet do bezpečí stejně tak, jako Abraham mohl v bezpečí zůstat doma. Ani jeden ne zvolil cestu úniku z náročné situace. Frankl následoval svoji rodinu na cestu do neznáma, na cestu utrpení.

---

³⁶ FRANKL, Viktor Emil a Pinchas LAPIDE. Bůh a člověk hledající smysl. Brno: Cesta, 2011. ISBN 978-80-7295-137-6, str. 8

³⁷ Frankl, str. 65

1.4.2. Odloučení

Abraham se vydal na cestu společně s Lotem. Jejich stáda se rozrostla a museli se rozdělit. Abraham se vzdal práva výběru a nechal Lota, aby si pro své společenství zvolil místo k zakotvení. Ač sám šel do zdánlivě méně příznivé krajiny, spoléhal se na Boží vedení a ochranu. Upozadil svůj nárok na lepší lokalitu pro Lotovo pohodlí.

Když byl Frankl povolán do transportu do Osvětimi, zakázal své ženě Tilly, aby se dobrovolně hlásila do tohoto transportu. Byl si vědom nebezpečnosti této situace. Ona se však přihlásila, aby mohla zůstat se svým mužem. Na konci transportu nastala situace, kdy byli oddělováni muži od žen. V té chvíli jí Frankl důrazně řekl, aby za každou cenu zůstala na živu. A zdůraznil – za každou cenu! Chtěl totiž, aby svůj život zachránila případně i za cenu sexuální povolnosti. Aby neměla zábrany s ohledem na něj jako na manžela. Skrze toto předem udělené odpuštění, chtěl vyloučit svou vinu na takové zábraně, která by mohla znamenat její smrt. Tímto způsobem upozadil svůj nárok na manželku ve prospěch jejího možného přežití.

1.4.3. Franklovo zaváhání

Abraham na své cestě zaváhal, když vydával manželku za sestru ze strachu o život. Strach o život měl samozřejmě v koncentračním táboře i Frankl. Protože byl lékař, převezli ho do lágru, kde potřebovali ošetřovatele. Jeden jeho kamarád musel konat lékařskou službu mimo lágr. Rozhodl se pro útěk a Frankla chtěl s sebou. Když měl jet na prohlídku jednoho nevězně, pod záminkou konzilia s odborníkem si Frankla přizval. Než vyjeli, vybavili se v opuštěném baráku ruksaky, které tam zbyly. Frankl se pak ještě rychle vrátil do svého baráku, aby pobral svých pár věcí. Spěšně si ještě jednou vykonal vizitu. Procházel kolem nemocných až došel ke svému jedinému krajanovi, kterého se po celou dobu tam snažil zachránit i když už umíral. Útěk samozřejmě držel v tajnosti, přesto kamarád něco tušil a zeptal se ho, zda taky utíká. To Frankl popřel, ale cítil jeho pronikavý až vyčítavý pohled. Už když souhlasil s útekem, přepadl ho nedobrý pocit, který se teď prohluboval. Útekem by porušil svůj starý princip – nebýt tím, kdo rozehrává svůj osud. Na ten popud vyšel ven a kolegovi řekl, že s ním jít nemůže. Onen

nedobry pocit z něj v tu chvíli spadl. Zaváhal, že svůj osud útekem změní. Ale připomněl si, že sám není tím, kdo vede jeho cesty.³⁸

Cesta utrpení v koncentračních táborech byla zároveň cestou hlubokého poznání lidské zloby, bídy a krutosti. Po skončení války a osvobození propadl přechodně Frankl silné malomyslnosti. Největší tíží pro jeho mysl byla skutečnost, že v době války přišel o celou svoji rodinu včetně manželky.

„S takovou tíží na mně spočíváte, vy moji mrtví: jste kolem mne jak mlčenlivý závazek, abych vzal na sebe vaše bytí; tak je mi nyní uloženo, abych splácel, co vám dlužím života zmar, dokud nepoznám, že v každé záři slunce zápasí o výraz váš pohled, dokud nepoznám, že ze všech květů stromu mi jeden mrtvý kyne, dokud nepostřehnu, že propůjčujete svůj hlas každému ptáku v jeho švitoření: ten hlas mě chce pozdravit – nebo snad říci, že jste mi odpustili mé přežití.“³⁹

1.4.4. Smysl

Frankl prožil extrémní a vypjatou životní zkušenost. Sám k této zkušenosti sdělil: *„(...) musím přiznat, že to určitě má nějaký smysl, když toho na člověka tolik dopadne, když je podroben takové zkoušce. Mám pocit, nedovedu to jinak říci, jako by na mě něco čekalo, jako by se ode mne něco požadovalo, jako bych byl pro něco určen.“⁴⁰*

K překonání této tíže mu pomáhal logos – slovo – smysl. Přežít dění v koncentračním táboře mu pomohlo nahlédnout tamější situaci jako jeden velký psychologický pokus, kde zkoumal motivy, které lidem umožnily tuto hrůzu přežít. Potom se vrátil k práci na své psychoterapeutické metodě logoterapie. Tato metoda, která posiluje a respektuje duchovní dimenzi lidského bytí, přinesla úlevu tisícům lidí stížených úzkostmi a ztrátou životního smyslu.

Boží zaslíbení při Abrahamovi bylo již od počátku jeho složité cesty. Ale na cestu se Abraham nevydal jako vyzrálý a celistvý člověk. Teprve během této cesty se těsněji připoutal k Bohu. Přesvědčil se o Boží věrnosti a ve vztahu k Bohu dozrál.

---

³⁸ Podle: FRANKL, Viktor Emil. A přesto říci životu ano: psycholog prožívá koncentrační tábor. 4. vydání. V Kostelním Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2016. Osudy (Karmelitánské nakladatelství). ISBN 978-80-7195-868-0, str. 75-76

³⁹ Frankl, str. 81

⁴⁰ Frankl, str. 85-86

Frankl již od počátku své cesty prokazoval nadání, pracovitost a moudrost. Po prožité zkušenosti však jeho dílo dostalo i velikou hloubku.

Abraham se dle Božího zaslíbení stal otcem vyvoleného národa. Syn tohoto národa Viktor E. Frankl, který spolu se svou rodinou a národem sdílel cestu utrpení, se svým učením stal nadějí příslušníkům mnoha národů světa.

2. Cesta Jákoba

Druhá kapitola popisuje cestu Jákoba od chvíle, kdy odešel z rodné země. Na začátku se zabývá důvody, pro které se Jákob vydal na cestu. Dále se věnuje vývoji vztahů k jeho ženám, a tchánovi. Zásadním tématem bude prohloubení důvěry ve vztahu k Bohu a také k sobě samému. Tato kapitola vyvrcholí nesnadným návratem do zaslíbené země.

„Když Izák zestárl, jeho oči vyhasly, takže neviděl. I zavolal svého staršího syna Ezaua a řekl mu: ‚Můj synu!‘ On mu odpověděl: ‚Tu jsem.‘ Izák řekl: ‚Hle, jsem už starý a neznám den své smrti. Vezmi si nyní zbraně, toulec a luk, vyjdi na pole a něco pro mě ulov. Připrav mi oblíbenou pochoutku a přines mi ji, ať se najím, abych ti mohl požehnat, dříve, než umřu.‘ Když Izák mluvil se svým synem Ezauem, Rebeka naslouchala. Sotva Ezau odešel na pole, aby něco ulovil a přinesl úlovek, poradila Rebeka svému synu Jákobovi: ‚Hle, slyšela jsem rozmluvu tvého otce s tvým bratrem Ezauem; řekl mu: Přines mi úlovek a připrav mi pochoutku, ať se najím, abych ti před smrtí požehnal před Hospodinem.‘ A proto, můj synu, poslechni mě ve všem, co ti přikážu. Dojdi ke stádu a dones mi z něho dvě pěkná kůzlata. Připravím z nich tvému otci oblíbenou pochoutku a ty mu ji doneseš; on se nají a před smrtí ti požehná.“⁴¹

2.1. Motivace k cestě

Abraham byl ke své cestě Bohem vyzván. Jákobova motivace byla však úplně jiná. Na začátku Jákobovy cesty stojí jeho matka Rebeka, která rozhodně nenechá nic náhodě. Už před narozením dvojčat se dotazuje Hospodina na to, co jí čeká.⁴² Dovídá se, že jeden z bratrů bude mít od Hospodina požehnání a stane se pokračovatelem Abrahamovské tradice. Rebeka jako první poznává, že tímto požehnaným nebude prvorozený a silnější, jak určuje tradice, ale naopak ten druhorozený.

Dva bratři se prali už v jejím lůně. Silnější Ezau se narodil jako první a Jákob se ho držel za patu. I význam jména prozrazuje něco o jeho povaze, Jákob – ten který

---

⁴¹ Gn 27, 1-10

⁴² Gn 25, 22-23

vytlačuje.⁴³ Během své cesty neustále zápasí, ne vždy čestně. Svoji lstivost ukázal již na konci dvacáté páté kapitoly, kdy svého bratra poprvé převezl.

Ezau přišel domů unavený a hladový po neúspěšném lovu a žádal Jákoba o čočku, kterou právě připravil. Jákob toho využil a nabídl mu jídlo za výhody jeho prvorozenství. To v tu chvíli pro Ezaua nebylo důležité, a tak souhlasil. Později provedl mnohem závažnější podvod, k němuž ho navedla jejich matka.

2.1.1. Lest jako cesta k požehnání

Rebeka na svém mladším synovi lpěla více. A tak když se jejich otec domníval, že jeho pozemská pouť končí, přesvědčila Jákoba, aby lstí získal požehnání, které po právu náleželo jeho staršímu bratrovi. Chtěla pro svého oblíbeného syna zajistit lepší budoucnost.

Když Jákob vyjádřil obavy nad tímto činem, vzala odpovědnost na sebe. Uposlechl její rady, před svým otcem předstíral, že je Ezau. Přestože byl Izák starý a slepý, nebylo snadné jej oklamat. K oklamání bylo použito důmyslných prostředků (Ezauovy šaty, kozí kůže, a pečeně), ale také přímé lži.

„Celá procedura Izákova setkání s předstírajícím Jákobem má formu rituálu, který se skládá ze tří částí: první spočívá v identifikaci příjemce požehnání, druhá v požití předloženého pokrmu a třetí v tělesném kontaktu – objetí a polibku. Všechny tři kroky se zde stávají příležitostí k totálnímu oklamání.“⁴⁴

Také časové uspořádání hrálo svou roli v naplánování úspěšného výsledku lsti. Ezauův lov obvykle trval dlouho a Jákob přišel dřív. Izák mu položil nepříjemnou otázku. *„Jak to, žes to tak rychle našel, můj synu?“⁴⁵* Jákob byl pravděpodobně překvapen touto otázkou, ale pohotově zareagoval s odkazem na náboženskou rovinu. *„To mi dopřál Hospodin, tvůj Bůh“⁴⁶*

---

⁴³ Allmen, str. 99

⁴⁴ Hřebík, str. 62

⁴⁵ Gn 27, 20

⁴⁶ Gn 27, 20

Tímto odkazem na Hospodina Jákob zřejmě chtěl zabránit dalším otcovým otázkám. Jákob oklamal Izákovy smysly, přesvědčil otce, že je prvorozený syn Ezau a získal otcovo požehnání. Tím získal dědičné právo na zaslíbenou zemi a právo vládnout nad svým bratrem.

Když potom předstoupil před otce Ezau, Izák se vylekal. Své požehnání již předal a pro Ezaua, svého milejšího syna, jej neměl. Přesto se Ezau dožadoval svého nároku. Chtěl otcovo požehnání, které mu mělo zajistit hojnost a ochranu pro něj i jeho rodinu.

„Na Ezauovu prosbu pronáší Izák formuli, jež připomíná požehnání Jákobovi, ale svým smyslem je zcela opačná. Ezau má žít mimo zaslíbenou zemi. Ač silný a zdatný lovec (25,27) a bojovník (27,40), je poddán svému bratru. Marný je všechen odpor. Jen tehdy, když se bude toulat bez domova, tj. opustí-li zaslíbenou zemi a nebude se stavět do cesty Božímu vyvolenému, bude zbaven tohoto poddanství.“⁴⁷

Ezau se rozčílil, podruhé ho bratr napálil. Ezau se rozhodl zabít Jákoba, podobně jako kdysi Kain svého bratra Abela. Zde však opět zasáhla matka. Když se k ní Ezauův úmysl donesl, svého milovaného Jákoba varovala a poslala jej do Cháranu k Lábanovi, svému bratrovi. Jákob tedy neopustil rodný dům pro následování Božího rozkazu, ale ze strachu o život. Ze strachu ze svého bratra, kterého podvedl. Jeho matka připomíná ještě jednu motivaci a sice že si má najít ženu jinde, než mezi „dcerami této země“. Dvě manželky Ezauovy, kenaanské dcery, byly Izákovi a Rebece odporné.⁴⁸ Rebeka vysílá Jákoba do svého rodiště, aby si našel manželku tam. I jeho otec Izák přece našel svoji ženu v Cháranu.

2.2. Jákob na cestách

„Jákob vyšel z Beer-šeby a šel do Cháranu. Dorazil na jedno místo a přenocoval tam, neboť slunce již zapadlo. Vzal jeden z kamenů, které na tom místě byly, postavil je v hlavách a na tom místě ulehl. Měl sen: Hle, na zemi stojí žebřík, jehož vrchol dosahuje k nebesům, a po něm vystupují a sestupují poslové Boží. Nad ním stojí Hospodin a praví: „Já jsem Hospodin, Bůh tvého otce Abrahama a Bůh Izákův. Zemi, na níž ležíš, dám tobě a tvému potomstvu. Tvého potomstva bude jako prachu země. Rozmůžeš se na

---

⁴⁷ Starý zákon: překlad s výkladem, Sv1, Str. 169

⁴⁸ Podle: Gn 27, 46 a Gn 28, 8

západ i na východ, na sever i na jih. V tobě a ve tvém potomku dojdou požehnání všechny čeledi země. Hle, já jsem s tebou. Budu tě střežit všude, kam půjdeš, a zase tě přivedu do této země. Nikdy tě neopustím, ale učiním, co jsem ti slíbil.‘ Tu procitl Jákob ze spánku a zvolal: ‚Jistě je na tomto místě Hospodin, a já jsem to nevěděl!‘ Báł se a řekl: ‚Jakou bázeň vzbuzuje toto místo! Není to nic jiného než dům Boží, je to brána nebeská.‘⁴⁹

Abraham odešel z Cháranu, domu svého otce, do Kanaanu. Jákob naopak odchází z domu svého otce v Kanaanu a jde do Cháranu. Odešel, protože se oprávněně obával smrti. Jeho bratr Ezau byl plný zloby, protože přišel o otcovské požehnání. Aby se naplnilo otcovské požehnání Jákobovi, musí nejprve poznat původní zemi otců. Než opustí Kanaan, dostane se mu mimořádného setkání s Bohem.

Jákob ulehl ke spánku na bezpečném místě daleko od domova. Výběr tohoto místa nebyl náhodný. Ještě nepřešel hranice své země a potřeboval si odpočinout na místě, kde mu nebude hrozit nebezpečí. Za hlavu si dal kámen. Ten měl funkci ochrannou nejen proto, že by se jím mohl bránit v případě napadení, ale také měl mít ochranou moc, protože byl pravděpodobně vzat ze seskupení kamenů nějakého kultu.⁵⁰

Uložil se ke spánku a najednou přišel zvláštní sen. Jákob viděl žebřík, po kterém sestupují nebeské bytosti. Tomuto zjevení ovšem dominoval sám Hospodin. Jákob si nijak nevyntul Boží pozornost. Bůh se ho ujímá pro jeho beznadějnou situaci. Tento oddíl nám ukazuje, že Boží požehnání nevzniká na základě zásluh. Bůh se nedá ovlivnit lidskou podlostí ani tradicí, že požehnání dostává prvorozený. Požehnání je darem, který svědčí o Boží milosti.⁵¹

Hospodin oslovil Jákoba přímo, bez prostředníků. Slíbil ochranu a rozmnožení jeho potomstva, kterému dá tuto zemi. Jákob bez pochyb uvěřil v Boží přítomnost. Překvapen Boží náklonností slíbil, že bude-li ho dál provázet, odevzdá mu desetinu všeho, co v budoucnu získá. Z vděčnosti na tom místě, kde pocítil Boží přítomnost, postavil kámen a pomazal ho olejem na znamení toho, že zde přebývá Bůh. Toto místo nazval Bet-el = dům Boží.⁵²

---

⁴⁹ Gn 28, 10-18

⁵⁰ Podle: Starý zákon: překlad s výkladem, Sv1, str. 174

⁵¹ Podle: Šourek, str. 52

⁵² Novotný, str. 68

„Ale Jákob zatím zkušenosti s Bohem nemá. Tohle je jeho první zkušenost, a proto i jeho slib je neobratný a upomíná spíše na pochybné prostředí, v němž dosud žil.“⁵³

Svůj příslib odevzdání desátků totiž podmínil Boží nákloností. V každém případě toto první setkání s Bohem bylo zásadní událostí, která určila vývoj jeho další cesty a probudila v něm víru jeho otců. B. Kuras ve své knize zdůrazňuje, že smlouva Jákoba s Bohem už není jednostranná na rozdíl od smlouvy s Abrahamem a Izákem.

„Tvůrci se konečně podařilo přimět člověka, aby si ujasnil, co chce a uměl si o svá smluvní práva říct.“⁵⁴

2.2.1. Jákob u Lábana

Následující den, sice osamělý, ale Bohem vedený Jákob putoval dál do Cháranu, kde žil jeho strýc. Žízňivý přišel ke studni a potkal Ráchel, Lábanovu dceru. Místní obyvatele překvapil, když se hned chopil iniciativy. Odvalil kámen ze studně a napojil Lábanova stáda, která Ráchel pásala. Do Ráchel se okamžitě zamiloval. Představil se jí a byl vlídně přijat do Lábanova domu. Měsíc tam pilně pracoval.

Lában nechtěl svého příbuzného nechat pracovat zadarmo a nabídl mu mzdu. Jákob si vyprosil jeho mladší, krásnou dceru Ráchel. Chtěl si ji vysloužit sedmi lety práce a Lában souhlasil. Pro Jákoba sedm let uplynulo rychle, protože po Ráchel toužil. Poctivě si odpracoval svůj nárok a byla vystrojena svatba.

Lában ho však převezl a podstrčil mu starší dceru Leu. Jákob byl oklamán a tak šel k Lábanovi vymáhat svůj nárok. Na stížnost mu Lában prostě odpověděl, že není zvykem vdávat mladší dceru dříve než prvorozenou.

„Pro Jákoba je však v těchto slovech ‚mladší‘ a ‚prvorozená‘ připomínka činu který on sám provedl staršímu bratrovi Ezauovi, když ho připravil o prvorozenství.“⁵⁵

Stejně oklamal Jákob svého otce jako nyní Lában oklamal jeho. Okusil na vlastní kůži, jaká je zrada, jak špatné je lhát a podvádět. Zdá se, že je Bůh stranou, ale

---

⁵³ Žák, str. 223

⁵⁴ Kuras, str. 74

⁵⁵ Žák, str. 226

skrze prožívané události Jáкова vychovává. Jistě by zakročil, kdyby tato situace nějak ohrožovala jeho plán s rodem vyvolených. Lea, Ráchel, ani Lában ale Boží plán neohrožovali. Jákob se musel naučit podříditi, zjistit že nemůže vždy dělat jenom to, co chce on sám. Nezbylo mu tedy nic jiného než odsloužit dalších sedm let za Ráchel. Touto zkušeností ho Bůh zoceluje pro náročnější úkoly, které ho čekají na dalších cestách.⁵⁶

„A my sledujeme, jak se pokřivený charakter nejlíp narovná, když se stává obětí podobných podvodů, jakých se dopouštěl sám.“⁵⁷

2.2.2. Soupeření Jákových žen

Lea Jákovovi porodila čtyři syny, zatímco Ráchel, podobně jako Abrahamova Sára, byla neplodná. Ráchel tedy na Jákoba udeřila, aby jí dal syna, nebo její život ztratí smysl a zemře. Ten se na ni spravedlivě rozzlobil, vždyť potomstvo pochází z vůle Boží. Ráchel byla stejně jako Sára netrpělivá a dala svému muži otrokyni, která jim porodila dva syny. Protože i Lea přestala rodit, dala Jákovovi také svoji služku, i ta mu porodila dva syny. Ráchel toužila porodit syny, Lea prostřednictvím synů chtěla získat Jákovovo srdce, které patřilo Ráchel. Leu zřejmě neměl tolik rád, protože mu připomínala Lábanův podvod a tím i podvod, který předtím provedl on svému otci a bratru.

Jednou přinesl Lein první syn Ruben z polí „jablíčka lásky“. Zde zápas sester vrcholil. Ráchel po nich zatoužila, chtěla se s jejich pomocí zbavit neplodnosti. Lea jí je dala za to, že jí tu noc přenechá muže. A tak Lea porodila další dva syny.

„Naposledy porodila dceru Dínu, již se uzavírá kapitola Leina zápolení. Dcera neměla té závažnosti jako synové. Jako by tu sám Bůh prohlásil, že to, co dal, již stačí. Dostatečně obhájil nemilovanou a odstrčenou a dal jí dost. Bůh nedává všechno a hned. Odpírá, aby učil pokoře a trpělivosti.“⁵⁸

Boj sester končí narozením prvního syna Ráchel. Obě toužily stát se matkou. Lea vyznává, že jí Bůh obdaroval, Ráchel věří, že jí Bůh dá dalšího syna. Obě tedy

---

⁵⁶ Podle: Starý zákon: překlad s výkladem, Sv1, str. 179

⁵⁷ Kuras, str. 77

⁵⁸ Starý zákon: překlad s výkladem, Sv1, str. 182

vděčí za své děti Hospodinu. I zápasy manželek, které se Jáкова bytostně dotýkaly, měly své místo v Božím plánu. Z dvanácti synů Jákových později vyrostě dvanáct pokolení Izraele. Při Jákovovi stálo boží požehnání, které mu zajistilo mnoho potomků.

2.2.3. Příprava na cestu domů

Když se narodil Josef, jedenáctý syn Jákovův a první syn Ráchel, Jákob se rozpomněl na domov a zatoužil se tam vrátit, přestože ho tam pravděpodobně čekal rozzlobený bratr. Viděl Boží přízeň v tom, že Ráchel porodila vytouženého syna a bral to jako výzvu k návratu. Lában se ho samozřejmě nechtěl vzdát, protože zjistil, že Boží požehnání, které je při Jákovovi, se pozitivně projevuje i na jeho majetku. Nabídl mu tedy za další práci mzdu, jakou si sám určí. Jákob si požádal o všechna strakatá kůzlata a jehňata, která se narodí. Jednobarevná bude dál pást Lábanovi. Ten souhlasil a týž den všechnen strakatý dobytek předal svým synům a stanovil, že se jeho stáda budou pást tři dny cesty od ostatních. Opět se snažil Jáкова přechytračit a ponechat si s ním i Boží náklonost do dalších let.

Později Jákob pásl Lábanova stáda a před dobytek kladl do koryt oloupané pruty, přesvědčen že zrakový vjem strakatých prutů se přenesse na vzhled plodu.

„Tímto způsobem Jákob ovlivňuje statné kusy, připouštěné nad oloupanými pruty. Vrhají mu pruhovaná a strakatá mlád'ata. Když přicházejí pít dobytčata neduživá, pruty neklade. Ta patří Lábanovi.“⁵⁹

Kladení prutů také mohlo být praktikou staré magie. Žádná magie by ale nepomohla bez Boží náklonnosti. Když si Jákob žádal o tak nejistou mzdu, nezapochoyboval o Božím požehnání. Budoucnost majetku své rodiny vložil do Hospodinových rukou.

Jákob po mnoha letech služby u Lábana konečně získal vlastní stáda a nashromáždil vlastní majetek. Ukázal se mu Hospodin, vyzval ho k návratu do země zaslíbené a slíbil, že ho bude provázet. Lában se svými syny Jákovovi již nebyl nakloněn, protože viděl, jak jeho jmění roste. Jákob tedy zavolal své ženy, aby jim

---

⁵⁹ Starý zákon: překlad s výkladem, Sv1, Str. 185

vysvětlil situaci. Ty souhlasily s odchodem s trpkou poznámkou na otce, který je prodal a v jeho nashromážděném bohatství snad ani nemají dědičný podíl.

Jakob se vydal na cestu domů se vším, co získal za dvacet let ve službě. Hospodin jej po celé roky provázel a chránil. Jákob znovu pocítil jeho přítomnost a jen díky němu se vracel se ziskem. Roky u Lábanu nebyly snadné, ale Jákob se během nich učil spoléhat na Hospodina a věřit jeho slibům.

2.2.4. Poslední střet s Lábanem

Jákob využil tří denní vzdálenosti od Lábanu a se vším, co měl se vydal na cestu. Ráchel v otcově nepřítomnosti ukradla jeho domácí bůžky. Pravděpodobně ne vzala tyto bůžky pro loajalitu k Hospodinu, ani jako památku na domov, ale protože v nich viděla Lábanovu sílu. Díky nim by je mohl najít. Jákob stále ještě cele nespoléhal na Hospodina. Jeho požehnání přijímal jen z části, proto neodcházel přímo, ale utíkal.⁶⁰

Lában se o jejich útěku dozvěděl o tři dny později, ale se svými muži je po sedmi dnech dostihl. Bůh znovu ukázal, že při Jákobovi stojí. Zjevil se Lábanovi ve snu a varoval ho, aby s Jákobem nejednal ve zlém. Lában proto Jákoba nenapadl, jen mu vyčítal, že utekl tajně. Nedovolil Lábanovi rozloučit se s dcerami a dát požehnání vnukům. Proč mu ještě navíc ukradl bůžky, kteří mají ochraňovat jeho rodinu?

Jákob odpověděl: „*Bál jsem se a říkal jsem si, že bys mi mohl vyrvat své dcery. Ale u koho najdeš své bohy, ten nebude živ. Před našimi bratry si prohlédni všechno, co mám, a vezmi si své!*“⁶¹

Jákob v tu chvíli nevěděl, že jeho milovaná Ráchel si bůžky chytře schovala pod sedlo a otcí se vymluvila na „nečisté dny“. Lában tedy bůžky nenašel. Jákob se rozzlobil a vyčítal mu, jak dvacet let sloužil ponížen, bez jasné mzdy, přičemž Lábanova stáda v jeho rukou prospívala. Lában se odvolával na práva pána rodu. Jákob přišel do jeho rodiny, tedy vše patří jemu. Ovšem Jákobův Bůh je mocný a nemůže se stavět proti jeho vůli. Navrhl tedy smlouvu. Lában si vymohl záruku ochrany jeho dcer, aby byly nadále jediné Jákobovi ženy a bylo o ně postaráno. Na tom místě vztyčili kámen a udělali tím hranici, která rozdělovala jejich rody, aby mezi nimi již

---

⁶⁰ Podle: Žák, Str. 236

⁶¹ Gn 31, 31-32

nedocházelo ke sporům. Tuto hranici měl posvětit Hospodin jako Bůh Jákobův, ale také bohové Lábanova rodu.

2.3. Zápas s Bohem

Jákob se nakonec rozloučil s Lábanem v míru. Když pokračoval v cestě, setkali se s ním Boží poslové. Tak jako před dvaceti lety, kdy ze zaslíbené země odcházel, nyní na její hranici se mu připomněli, což bylo příznivým znamením a on to místo nazval Tábor (*Machanajim*) tj. útočiště.

Nyní Jákoba čekalo to nejtěžší, shledání s bratrem, kterého tak zle podvedl. Poslal před sebou posly, aby získal bratrovu přízeň. Poslové se však vrátili se zprávou, že mu Ezau už jde vstříc a s ním jde čtyři sta mužů. To Jákoba vyděsilo, tak se rozhodl rozdělit svůj majetek a služebnictvo do dvou táborů a jeden poslat napřed jako dar na usmířenou. Bratru posílal vzkazy, kde sebe označoval za jeho otroka, a žádal ho, aby se nad ním slitoval.

„Vstup do země bez smíření by nebyl návratem. Proto je Jákob plný poníženosti a úzkosti. Velmi mu záleží na tom, přijme-li jej bratr Esau. Doslova tu čtete: ‚snad pozdvihne svou tvář‘“⁶²

Vrcholem Jákobovy cesty je noční zápas u Jaboku (Gn 32, 23-33) a následující setkání obou bratří (Gn33, 1-17). V tu noc přebrodil své ženy, děti, služky a vše co měl přes potok Jabok. Potok je pro Jákoba symbolem proměny, hranicí, kterou může překročit jen jako proměněný člověk. Když osaměl kdosi s ním začal zápasit. Zápasili až do východu Jitřenky. Po celou noc beze slov, silou byli vyrovnání. Až s východem ranní hvězdy útočník řekl Jákobovi ať ho pustí. Jákob ale nepovolil. Nepustí ho, dokud nedostane požehnání. Zranil mu kyčelní kloub, přesto Jákob nepolevil v boji.

„Otázal se: ‚Jak se jmenuješ?‘ Odpověděl: ‚Jákob.‘ Tu řekl: ‚Nebudou tě už jmenovat Jákob (to je Úskočný), nýbrž Izrael (to je Zápasí Bůh), neboť jsi jako kníže zápasil s Bohem i s lidmi a obstáls.‘ A Jákob ho žádal: ‚Pověz mi přece své jméno!‘ Ale on odvětil: ‚Proč se ptáš na mé jméno?‘ A požehnal mu tam.“⁶³

---

⁶² Starý zákon: překlad s výkladem, Sv1, Str. 198

⁶³ Gn 32, 28-30

Jákob dosud neukázal charakter jako jeho otec a děd, Izák a Abraham. Před problémy utíkal a neuměl se samostatně rozhodovat. K nápadu o převlečení se za Ezaua a ukradení požehnání ho přivedla matka. Když podvedl bratra a otce, opět to byl matčin impuls, ne jeho rozhodnutí, který ho dovedl k útěku ke strýci. U otce ho opět omluvila matka.

Když Jákoeba podvedl strýc a dal mu jinou dceru, nepostavil se mu, ale odsloužil další léta ve službě bez mzdy. Raději trpěl sám, než by utrpení působil někomu jinému. Později se chtěl vymanit z nespravedlivého strýcova zacházení a místo aby mu dospěle řekl že odchází, znovu utekl. A nyní nenásilný slabý Jákob, který před konflikty utíkal, se najednou v plné síle bránil útočníkovi. Potřeboval nebezpečného protivníka, aby si uvědomil svoji sílu, aby se konečně sám za sebe postavil a mohl se stát Izraelem – silným člověkem a patriarchou. Tím útočníkem mohl být anděl, Boží posel – vždyť nové jméno znamená *zápasí Bůh*.

V jiném výkladu zápasil sám se sebou, se svým pochybovačným já, které nebylo hodno Božího požehnání. Ať to byl anděl, nebo on sám, Jákob zvítězil, nezvolil tentokrát útěk. Zvítězil nad svou slabostí.⁶⁴

Útočník se neptal na jméno proto, že ho neznal. Jákob znamená úskočný, tedy tím že jej vyslovil, jako by se doznal. Dostal uznání, že bojoval knížecky, a tím si zaslouží své požehnání. Jákob v neznámém bojovníkovi viděl samotného Boha. Spatřit Boha nelze pokud má člověk zůstat živ. Proto se tak radoval že zůstal naživu.⁶⁵ Byl raněn, ale přežil. Přemohl anděla, ale hlavně sám sebe, překročil svůj stín. Byl poznamenán fyzicky i osobnostně, nikdy už nebude stejný. Změna jména byla také zakončením úskočné minulosti a nastavení nového směru Jákobova života.

2.4. Setkání s Ezauem

Jákoba po letech otročiny u Lámana, po dlouhých cestách a po nočním zápasu nyní čekalo to nejtěžší. Setkání s bratrem. Byl informován, že proti němu bratr vyšel se čtyřmi sty muži. Vše nasvědčovalo boji. Jákob se ale tentokrát neschoval, nedal se na útěk. Nebyl nadále zbabělcem a problému čelil sám. Rodinu poskládal od nejoblíbenějších, vzadu šla Ráchel s Josefem, před ní Lea se svými dětmi, vepředu

---

⁶⁴ Podle: Wiesel, str. 71-78

⁶⁵ Podle: Žák, str. 243

služky se svými syny. Sám Jákob ale šel v čele. Už se dál nechoval jako zbabělec. Dokázal se i pokořit a sedmkrát se bratru poklonil jako svému pánu. Člověk by se měl klanět pouze Bohu, ale v těchto úklonách byla zřejmá úcta k Hospodinovi. Jákob se jimi vyznával. Uznával své viny a poníženě žádal bratra o odpuštění.⁶⁶

Reakce Ezaua byla nečekaná. Ezau se k bratrovi rozběhl, objal ho a políbil. Bylo zřejmé, že zde zasáhl Bůh, vždyť Ezau měl v úmyslu bratra zabít až se s ním znovu potká a nyní mu padl kolem krku šťasten z jeho návratu. Jákob mu s úlevou představil svou rodinu. Ezau se divil, proč před sebou vyslal celý tábor. Na to mu Jákob odpověděl, že je to dar na usmířenou. Ezau přijmout nechtěl, ale Jákob ho přiměl. Svě bohatství měl od Boha, a tedy i jemu, nejen bratru, tímto darem prokazoval pokoru. Strach ze shledání s bratrem byl rozehnán bratrským objetím.

Bratr mu navíc nabídl, že potáhnou domů spolu. Jákob tuto nabídku odmítl, Ezau mu tedy nabídl alespoň své muže na pomoc. Ale i to Jákob odmítl, měl od Hospodina jiné poslání a ochranu. A tak šli každý pokojně svou cestou. Jákob si zbudoval dům v Sukót, kde postavil přístřešky pro dobytek. (Sukót = přístřešky). Později přešel Jordán a usadil se u Šekemu, kde vybudoval oltář Hospodinovi a nazval ho *Él je Bůh Izraelův*⁶⁷. Tím vyznal, že jediným pravým Bohem a pánem smlouvy je Hospodin.⁶⁸

Jákob si prošel obrovskou osobnostní proměnou. Z prohnaného chlapce toužícího po pozornosti nakonec dospěl v pokorného muže zcela oddaného Hospodinovi. Všechny cesty mu byly zdrojem učení a nových zkušeností. Prožil pocit viny, bolestné zklamání z prohnaného jednání i bolest z obtížnosti dosáhnout vlastních cílů. Byl sice vychován v tradici jediného Boha, ale teprve během cest prožil osobní zápas s Hospodinem a nechal se jím vést. Přesto že byl Bohem vyvolený, jeho víra musela projít mnoha zkouškami a uzrát.

---

⁶⁶ Podle: Žák, str. 264

⁶⁷ Gn 33, 20

⁶⁸ Podle: Starý zákon: překlad s výkladem, Sv1, Str. 203-204

2.5. Aktualizace

Pro srovnání s osobností dnešní doby jsem vybrala příběh současného plzeňského biskupa, Tomáše Holuba⁶⁹, který je výraznou osobností katolické církve. Během zatím relativně krátkého života dokázal zaujmout tisíce lidí a ovlivnit jejich vztah k víře.

I mě zaujal ještě jako dítě. Poznala jsem ho, když mi bylo asi devět let a on byl první katolický kněz v mém okolí, který se dokázal od srdce zasmát v jinak (pro mě) přísném katolickém světě. Proto mě jeho cesta zajímá. Při bližším nahlédnutí do jeho příběhu mi vyplynulo několik podobností s cestou Jákoba. Vzhledem k tomu, že Tomášův životní příběh není dosud uzavřený, bylo je a bude zajímavé sledovat jeho životní zápasy a jeho způsob myšlení a rozhodování uprostřed doby, v níž se střetávají velmi protichůdné myšlenkové názorové a náboženské proudy. Zápasy mnohých těchto proudů jsou násilné a bezohledné. Tváří v tvář bezohlednosti těchto zápasů se Tomáš rozhoduje, z pozice člověka bojujícího o věrnost jedinému Bohu. Jemu se pro celý život zaslíbil a tím předurčil svou životní cestu. Jeho zápas o autenticitu vlastní osobnosti je velice inspirativní.

Jákob na své cestě životem prošel několika rolemi, které formovaly jeho zrání. Byl synem, bratrem, uprchlíkem, služebníkem, manželem, zetěm, podvedeným zetěm, knězem ve své rodině, patriarchou... V každé z těchto rolí prošel jinou duchovní zkušeností.

Také Tomáš Holub prošel mnoha životními rolemi. Byl synem, bratrem, knězem, vojenským kaplanem, poradcem ministra obrany, generálním sekretářem České biskupské konference, nyní je biskupem Plzeňské diecéze. I Tomáše každá role formovala a posouvala dál na cestě víry. A podobně jako Jákob se do věřícího prostředí narodil, ale svoji cestu k Bohu si musel prošlapat sám. Také na jeho příběh se podíváme od začátku.

---

⁶⁹ Podle: HOLUB, Tomáš a Martin VESELOVSKÝ. Biskup na snowboardu. Praha: Vyšehrad, 2017. Rozhovory (Vyšehrad). ISBN 978-80-7429-906-3.

2.5.1. Motivace pro cestu kněžství

Tomáš Holub se narodil v tradiční křesťanské rodině jako nejstarší z pěti sourozenců. Podobně jako Jákob byl v dětství zvědavý, učenlivý a ctižádostivý. Jeho rodina také žila odlišným způsobem než většinová společnost v době totality. Jak se prohlubovalo jeho chápání životních souvislostí, začínal být hrdý na jinakost postojů členů své rodiny. Přirozeně věřící prostředí ho silně formovalo.

Rozdílnost přemýšlení vedla Tomáše již v poměrně raném věku k rozhodnutí pro kněžství. Původně chtěl být vrcholovým sportovcem, ale kvůli zranění se tato dráha nenaplnila. Podobně jako Jákob byl ctižádostivý, a také napoprvé nedostal to, co chtěl. V té době přišel první impulz od jednoho kněze, jestli by se nechtěl vydat tímto směrem.

Později prošel psychologickým výcvikem, který ho inspiroval k tomu, aby si svoji víru znovu promyslel a formuloval. Tam si uvědomil, že zásadním okamžikem zakotvení jeho víry bylo, když uviděl svého otce při modlitbě. Překvapilo ho, jak přirozená věc to byla. Také ho rodiče postrčili do tajné křesťanské party, kde začal vnímat víru v nových rozměrech intelektuálních i emocionálních.

2.5.2. Obejití kolegy pro úspěch mise kaplana

Tomáš dále šel nevyšlapanou cestou. Zásadním bodem ve vývoji jeho víry byla kaplanská mise do Bosny. Když Česká armáda poprvé poptávala do mise duchovní službu, byl osloven jako vůbec první. Na výcviku před cestou mu byl přidělen pobočník, hodný člověk, který ho chránil. Tehdy ale Tomášovi došlo, že pokud má vojákům v misi prospět, musí jet sám. Způsob, jakým k řešení tohoto problému přistoupil, připomíná způsob lstivého jednání Jákoba. Jákob předběhl svého bratra, aby ukořistil otcovo požehnání pro svůj život. Bratr o tomto jednání předem nevěděl.

Tomášovi velmi záleželo na úspěchu jeho první zahraniční mise. Přál si na této misi být vojákům oporou, bratrem, příkladem i autoritou. Věděl, že pokud by měl staršího pobočníka s vyšší hodností, který by ho chránil, sám by neměl před vojáky dostatečnou vážnost. Tato situace by mezi ním a vojáky vytvářela určitou vzdálenost. Pobočník kaplana by byl bariérou mezi vojáky a knězem. Rozhodl se jít za velitelem mise a požádat ho, aby pobočníka do mise nebral. Podal to tak, že pokud jeho mise má

dávat smysl, musí jet sám. Velitel mu vyhověl. Tomáš pobočníka vyhledal, aby mu situaci objasnil, ale až poté, co bylo rozhodnuto. Tomáš věděl, že by si za peníze z mise mohl pobočník pořídit byt, nebo auto. Přesto ho vědomě o tuto možnost připravil. Obešel ho pro zajištění úspěšnosti kaplanské mise.

2.5.3. Tomáš na cestách

Tomáš se ocitl sám na neznámé půdě a musel si vybudovat s vojáky vztah, získat si jejich důvěru. Tu také získal, protože s nimi ve fyzickém výkonu držel krok a Boha jim nevnucoval. Motivací mu také byla encyklika *Gaudium et Spes* – radovat se s radujícími a plakat s plačícími. Měl a má za to, že to je úkol církve dnes a že to je koncept, který bude v armádě fungovat. To že se aktivně účastnil všech jejich povinností i sportovních a jiných činností, mu zásadně pomohlo vybudovat pozitivní vztahy.⁷⁰

Tato náročná mise nezůstala bez střetů. Dva psychologové, kteří neměli důvěru vojáků jako on, chtěli jeho informace a vyhrožovali zničením jeho pověsti. On sám ve složité situaci obstál a řekl jim, že má zpovědní tajemství, a tedy žádné informace nepředá. I tím si potvrdil pozici duchovního mezi vojáky.

Zkušenost z cest Tomáše vytrhla z naivního církevního světa, ve kterém žil. Najednou zjistil, kolik uzavřenosti v tomto světě je. Poznal, že zlo je hrůzné. Zkušenost z Bosny mu také relativizovala mnoho „pravd“ o nichž si myslel, že jsou absolutní. Najednou zjistil, že toho, co v kritických chvílích zůstane opravdu nosné je velmi málo. Z katolické víry Tomášovi zůstala nosná eucharistie jako Kristova přítomnost. O ostatních věcech je od té doby připraven diskutovat jako o kulturně, dobově a situačně podmíněných.

---

⁷⁰ Podle: Dus, Holub, str. 68

2.5.4. Boj o zachování víry

Vrcholem Jákobova příběhu byl boj s Bohem a následující setkání s bratrem. Během cest se Jákob mnohému učil, ale teprve v zápase u potoka Jabok došlo k velkému otevření se Bohu a k Jákobovu proměnění. Daleká cesta do neznámého a nebezpečného prostředí změnila i Tomášův postoj k víře. Tváří v tvář zlu se nevyhnul pochybnostem a začal se modlit o navrácení důvěry.

„Při svém boji jsem udělal zajímavou zkušenost – upřímně jsem zaklekl a bez skrupulí jsem řekl: ‚Hospodine, jestli je to tak, jak říkáš, tak tomu chci věřit, ale já už takhle dál nemůžu. Tak se starej.‘ A dopadlo to tak, že nic z toho, co jsem zažil a viděl, mi víru nesebralo.“⁷¹

Po návratu z Bosny vybudoval ekumenický systém vojenské duchovní služby a pevně ho zakotvil jak ve strukturách vojenských, tak i církevních.

„Nakonec Bosna moji víru radikálně posunula, posílila a já hluboce věřím, že to není dialog sama se sebou, který by byl jen lidskou iluzí. Je ale důležité dodat ještě jednu věc: já opravdu věřím, že víra je svým způsobem dar. Že to není něco, co člověk může do někoho nalít nebo mu to racionálně vysvětlit.“⁷²

Jeho další kroky mířily ke studiu do Říma. Po návratu ho čekala nelehká pozice sekretáře biskupské konference a péče o církevní restituce. Což byl úkol v postkomunistické společnosti velmi obtížný. V současné době je biskupem Plzeňské diecéze. Jde o nejmladší diecézi v Čechách, kde je na počet obyvatel málo věřících, a tedy i zde jde o misijní úkol. Obě tyto role obnáší mnoho druhů odpovědnosti. Zahrnují odpovědnost legislativní, manažerskou, ekonomickou i politickou. Ke všem dimenzím těchto rolí je Tomáš dobře vybaven jak intelektem, tak studiem. A však to podstatné pro víru se odehrává ve vztazích. Především ve vztahu k Bohu a z toho vyplývajícího vztahu k lidem.

Biskupská pozice může být v mnoha směrech svazující. Tomáš si proto ponechává jednu ze svých dřívějších aktivit kterou je tábor pro mladé lidi. Je to prostor, ve kterém může být člověkem hledajícím, zápasícím a naslouchajícím a kde může být nablízku mladým lidem a porozumět jejich konkrétním postojům. Také tam může

---

⁷¹ Holub, Veselovský, str. 71-73

⁷² Holub, Veselovský, str. 41

nabídnout k nahlédnutí svojí vlastní cestu k prohloubení víry. Je tam důraz na modlitbu, která stírá rozdíl mezi biskupem, knězem, vedoucím a účastníkem. V modlitbě jsme si všichni rovni.

Svým příběhem Jákob a jeho cesta k osobnímu a důvěrnému vztahu s Bohem přináší svědectví o zápasu víry. Jeho víra zrála na cestách. Zkoušky a úskalí, které překonával ho učily pokorně nést úkoly které dostával v cizí zemi pro to, aby dosáhl své lásky a touhy. Podobně také Tomáš Holub daleko od domova, v nebezpečné zemi zápasil o pravdivost své víry. Nejednou prosil Boha o sílu, aby naplnil své poslání. Nebezpečná cesta daleko od pohodlí domova a vžitých tradic oba posílila v osobní důvěře a vztahu k Bohu.

Závěr

Dospěli jsme k samotnému závěru této práce. Cílem bylo odhalit vývoj vztahu k Bohu během životní cesty.

V první části jsem vyhledala a popsala klíčové momenty, prohlubující vztah k Bohu na Abrahamově cestě životem. Uvědomila jsem si, že Abraham byl vyzván k cestě, byla mu zaslíbena země a potomstvo, ale na naplnění celé smlouvy musel dlouho čekat. Jeho vztah k Bohu byl mnohonásobně prověřován. Jedním z vrcholů jeho cesty bylo uzavření smlouvy později zpečetěné obřízkou.

Abraham bez zaváhání uvěřil Božímu slovu a vydal se na nejistou cestu. Na své cestě se musel často rozhodovat. Příběh o rozchodu s Lotem ukázal, jak je dobré spoléhat vždy na Hospodina. Dalším krokem k poznání Hospodina byl modlitební zápas o záchranu Sodomy a Gomory. Modlitba není jen odříkávání naučených formulí, ale často je to zápas s Bohem. Ani spravedlivý a věrný Abraham se během cesty nevyhnul zaváhání, když ze strachu nemluvil celou pravdu o své ženě.

Vrcholem Abrahamovy cesty byla nejtěžší zkouška, když měl obětovat Izáka. I touto zkouškou prošel a Bůh Izáka ušetřil. Autor novozákonní epištoly Židům zhodnotil Abrahamovu cestu slovy:

„A protože byl Abraham trpělivý, dosáhl splnění Božího slibu“⁷³

Pro aktualizaci Abrahamova příběhu jsem zvolila životní cestu V. E. Frankla. V jeho příběhu jsem popsala několik událostí, které tyto dva osudy připodobňují. Jako se Abraham na Boží výzvu vydal na cestu nejistou, Frankl se po Božím znamení rozhodl zůstat se svou rodinou na jejich cestě utrpení. Jako se Abraham upozadil, když dal Lotovi na výběr, kde se usídí, Frankl upozadil sebe, když žádal svoji ženu, aby za všech okolností zůstala na živu. Jako Abraham zaváhal, když lhal o své ženě, Frankl zaváhal, když plánoval útěk. Nakonec cesta Abrahama i Frankla měla smysl a byla a je inspirací dodnes.

Ve druhé části se věnuji příběhu Jákoba. Od chvíle jeho narození jej charakterizovala ctižádost, touha po požehnání a po překonání svého staršího bratra.

---

⁷³ Žd 6, 15

Lstí se dostal k požehnání a ze strachu opustil domov. Teprve poté se doopravdy osobně setkal s Hospodinem ve svém snu. Bůh mu přislíbil svoji ochranu na cestách. Bolest lstivého jednání brzy poznal na vlastní kůži, když jej oklamal Lában. Zkušenosti na cestách Jákoba formovaly ve víře a vytrvalosti. Jeho příběh vyvrcholil zápasem s Bohem a znovu shledáním s podvedeným bratrem. Jákob překonal sám sebe a cesta ho zásadně změnila. Z podvodníka se stal bojovník a jeden z důležitých patriarchů.

Jákobovy zápasy mi připomněly biskupa Tomáše Holuba a jeho zápasy o ustavení duchovní služby v AČR. Jako první kaplan v porevoluční armádě České Republiky se často musel rozhodovat a jeho rozhodnutí mnohdy šla až na ostří nože. Aby prosadil duchovní službu do armády, na první misi obešel svého staršího kolegu ve službě a přesvědčil velitele, aby ho na misi nebral. Také o svou víru musel Tomáš Holub často bojovat. Svou cílevědomostí a ochotou spolupracovat obstál v nejtěžších zápasech tak jako Jákob. Tak jako se Jákob omluvil svému bratrovi, i Tomáš Holub byl ochoten veřejně přiznat své chyby a omluvit se za ně.

Myslím, že moje práce může být přínosem pro ty, kteří jsou si vědomi, že jsou sami na cestě. V okamžiku vyvolení a povolání ještě nikdo z poutníků nebyl hotovým člověkem. Teprve v průběhu cesty docházelo přes zápasy, chyby a omyly k dalšímu poznání. V tom spatřuji naději pro každého z nás v případě, že zůstaneme otevření a ochotní naslouchat Hospodinovi. Práce s písmem mě donutila odhalit souvislosti, které jsem dosud neznala. I můj vztah k Bohu je stále na cestě.

Použitá Literatura:

ALLMEN, Jean-Jacques von. Biblický slovník. Praha: Ústřední církevní nakladatelství, 1987

Bible: písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih). 7. přepr. vyd. Praha: Česká biblická společnost, 1996. ISBN 80-85810-11-5.

DOUGLAS, J. D., ed. Nový biblický slovník. Přeložil Alena KOŽELUHOVÁ. Praha: Návrat domů, 1996. ISBN 80-85495-65-1.

DUS, Jaromír a Tomáš HOLUB. Hledání cesty: Vzpomínky na obnovování duchovní služby v rezortu ministerstva obrany. Praha: Ministerstvo obrany ČR, 2013.

FRANKL, Viktor Emil a Pinchas LAPIDE. Bůh a člověk hledající smysl. Brno: Cesta, 2011. ISBN 978-80-7295-137-6.

FRANKL, Viktor Emil. Co v mých knihách není: autobiografie. Přeložil Lea ŠVANCAROVÁ, přeložil Josef ŠVANCARA. Brno: Cesta, 1997. ISBN 80-85319-66-7.

FRANKL, Viktor Emil. A přesto říci životu ano: psycholog prožívá koncentrační tábor. 4. vydání. V Kostelním Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2016. Osudy (Karmelitánské nakladatelství). ISBN 978-80-7195-868-0.

HÁJEK, Štěpán. *Vyjdi, i vyšel: jedenadvacet kázání na příběh Abrahámův: [Genesis 12-25]*. Benešov: EMAN, 2005. Homiletica. ISBN 80-86211-44-4.

HOLUB, Tomáš a Martin VESELOVSKÝ. Biskup na snowboardu. Praha: Vyšehrad, 2017. Rozhovory (Vyšehrad). ISBN 978-80-7429-906-3.

HŘEBÍK, Josef. Lest cestou k požehnání?: pokus o nalezení hermeneutického klíče ke Gn 27,1-45 pomocí komplexní exegetické analýzy : disertační práce. Praha: Karolinum, 2001. ISBN 80-246-0280-6.

HUSÁR, Martin. Proč Bůh přikázal Abrahamovi obřízku? [online]. 07.04.2012 [cit. 2018-05-19]. Dostupné z: <https://www.bjbjablonec.cz/news/proc-buh-prikazal-abrahamovi-obrizku/>

JOHN DE TAIZÉ. Poutník Bůh: starozákonní putování. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2013. Spiritualita (Centrum pro studium demokracie a kultury). ISBN 978-80-7325-302-8.

KURAS, Benjamin. Zakázané ovoce vědění: bible jako drama a terapie. Ilustroval Paľo ČEJKA. V Praze: G plus G, 2003. ISBN 80-86103-72-2.

MILFAIT, René. Teologická etika v kontextu sociální a pastorační práce. Ve Středoklukách: Zdeněk Susa, 2012. ISBN 978-80-86057-78-1.

NOVOTNÝ, Adolf. Biblický slovník. 2., zcela přeprac. a rozšíř. vyd. Praha: Kalich, 1956

OZUOME, Ike & Queen. The Biblical Aspect of Abraham's Life. Xlibris Corporation, 2013. ISBN 9781479786282

PEROUTKA, David. Abraháмова vůle k oběti a nové poznání Boha. *Katolický týdeník*. Praha, 2018, 10 (16)

Starý zákon: překlad s výkladem. 2. vyd. Praha: Kalich, 1978.

ŠOUREK, Miloš. Hovory s biblí: za poznáním knihy knih a jejího významu. Praha: Evangelické nakladatelství, 1991. ISBN 80-7017-348-3.

WIESEL, Elie. Bible: postavy a příběhy. Praha: Sefer, 1994. Judaika. ISBN 80-85924-01-3.

ŽÁK, Vladislav A. Na počátku: výklad knihy Genesis. Praha: Evangelické nakladatelství, 1990.